Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

18. december 2019*

»Præjudiciel forelæggelse – intellektuel ejendomsret – håndhævelse af intellektuelle ejendomsrettigheder – direktiv 2004/48/EF – retlig beskyttelse af EDB-programmer – direktiv 2009/24/EF – softwarelicensaftale – licenstagers uautoriserede ændring af et computerprograms kildekode i strid med licensaftalen – søgsmål om ophavsrettighedskrænkelse anlagt af computerprogrammets rettighedshaver mod licenstageren – karakteren af den ansvarsordning, der finder anvendelse«

I sag C-666/18,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) ved afgørelse af 16. oktober 2018, indgået til Domstolen den 24. oktober 2018, i sagen

IT Development SAS

mod

Free Mobile SAS,

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling),

sammensat af afdelingsformanden, E. Regan, og dommerne I. Jarukaitis (refererende dommer), E. Juhász, M. Ilešič og C. Lycourgos,

generaladvokat: M. Campos Sánchez-Bordona,

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

– IT Development SAS ved avocat B. Lamon,

– Free Mobile SAS ved avocat J. Fréneaux,

– den franske regering ved R. Coesme, A.-L. Desjonquères og A. Daniel, som befuldmægtigede,

– Europa-Kommissionen ved É. Gippini Fournier, S.L. Kalėda og J. Samnadda, som befuldmægtigede,

* Processprog: fransk.

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 12. september 2019,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder (EUT 2004, L 157, s. 45, berigtiget i EUT 2004, L 195, s. 16) og artikel 4 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/24/EF af 23. april 2009 om retlig beskyttelse af edb-programmer (EUT 2009, L 111, s. 16).

2 Denne anmodning er indgivet i forbindelse med en tvist mellem IT Development SAS og Free Mobile SAS angående en angivelig ophavsretlig krænkelse af et softwareprogram og den skade, der er lidt som følge deraf.

Retsforskrifter

EU-retten

Direktiv 2004/48

3 Følgende fremgår af 10., 13. og 15. betragtning til direktiv 2004/48:

»(10) Formålet med dette direktiv er indbyrdes at tilnærme lovgivningerne [i medlemsstaterne] med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau i det indre marked.

[…]

(13) Det er nødvendigt at fastlægge så bredt et anvendelsesområde for dette direktiv som muligt for at dække alle de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af [EU-]bestemmelserne på dette område og/eller af de berørte medlemsstaters lovgivning. […]

[…]

(15) Dette direktiv bør ikke berøre de materielle regler om intellektuel ejendomsret […]«

4 Dette direktivs artikel 1, som definerer direktivets genstand, har følgende ordlyd:

»Dette direktiv vedrører de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder. […]«

5 Nævnte direktivs artikel 2, der har overskriften »Anvendelsesområde«, bestemmer:

»1. Med forbehold af de midler, der er indført eller kan indføres i [EU]lovgivningen eller i medlemsstaternes lovgivninger, for så vidt disse midler er gunstigere for rettighedshaverne, finder de i dette direktiv fastsatte foranstaltninger, procedurer og retsmidler anvendelse i overensstemmelse med artikel 3 på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder som fastsat i [EU-]retten og/eller den pågældende medlemsstats nationale ret.

[…]

3. Dette direktiv berører ikke:

a) [EU-]bestemmelserne med materielle regler vedrørende intellektuel ejendomsret […]

[…]«

6 Artikel 3 i direktiv 2004/48 med overskriften »Almindelige bestemmelser« fastsætter:

»1. Medlemsstaterne fastsætter de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af dette direktiv. Disse foranstaltninger, procedurer og retsmidler skal være fair og rimelige, de må ikke være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende, og de må ikke indebære urimelige frister eller medføre ugrundede forsinkelser.

2. Foranstaltningerne og retsmidlerne skal ligeledes være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for lovlig samhandel, og at der ydes garanti mod misbrug af dem.«

7 Dette direktivs artikel 4 med overskriften »Personer berettiget til at anmode om anvendelse af foranstaltninger, procedurer og retsmidler« har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne anerkender:

a) indehavere af intellektuelle ejendomsrettigheder i overensstemmelse med den lovgivning, der finder anvendelse

[…]

som personer, der kan anmode om anvendelse af de i dette kapitel omhandlede foranstaltninger, procedurer og retsmidler.«

Direktiv 2009/24

8 15. betragtning til direktiv nr. 2009/24 har følgende ordlyd:

»Uretmæssig reproduktion, oversættelse, bearbejdelse eller omarbejdelse af formen af den kode, hvori en kopi af et edb-program er gjort tilgængelig, udgør en krænkelse af ophavsmandens enerettigheder. […]«

9 Artikel 1 i direktiv 2009/24, som definerer dette direktivs genstand, bestemmer i stk. 1:

»I henhold til bestemmelserne i dette direktiv skal medlemsstaterne give edb-programmer ophavsretlig beskyttelse som litterære værker efter Berner-konventionen til værn for litterære og kunstneriske værker. […]«

10 Dette direktivs artikel 4, der har overskriften »De enkelte enerettigheder«, bestemmer:

»1. Uden at dette berører bestemmelserne i artikel 5 og 6, skal den eneret, som tilkommer rettighedshaveren som defineret i artikel 2, omfatte ret til at foretage eller tillade:

[…]

b) oversættelse, bearbejdelse, arrangement og enhver anden omformet gengivelse af et edb-program samt reproduktion af resultaterne heraf, uden at dette berører de rettigheder, som tilkommer den person, som omformer programmet

[…]«

11 Nævnte direktivs artikel 5 med overskriften »Undtagelser fra enerettighederne« bestemmer i stk. 1:

»Medmindre andet udtrykkeligt er fastsat ved aftale, kræver de i artikel 4, stk. 1, litra a) og b), nævnte handlinger ikke tilladelse fra rettighedshaveren, når de er nødvendige for, at den, der retmæssigt har erhvervet edb-programmet, kan benytte det efter dets formål, herunder til korrektion af fejl.«

12 I henhold til artikel 8, stk. 1, i direktiv 2009/24 berører dette direktivs bestemmelser ikke anvendelsen af andre retsforskrifter vedrørende f.eks. aftalelovgivningen.

Fransk ret

13 Artikel L. 112-2 i lov om intellektuelle ejendomsrettigheder bestemmer:

»Følgende anses for intellektuelle værker i denne lovs forstand:

[…]

13. Software, herunder forberedende designmateriale.

[…]«

14 Denne lovs artikel L. 122-6 har følgende ordlyd:

»Uden at dette berører bestemmelserne i artikel L. 122-6-1, omfatter den udnyttelsesret, som tilkommer ophavsmanden til en software, retten til at foretage eller tillade:

1. permanent eller midlertidig reproduktion af en software […]

2. oversættelse, bearbejdelse, arrangement eller enhver anden ændring af en software og reproduktion af resultaterne heraf

[…]«

15 Den nævnte lovs artikel L. 122-6-1 bestemmer:

»I. De i artikel L. 122-6, stk. 1 og 2, fastsatte handlinger er ikke underlagt ophavsmandens tilladelse, når de er nødvendige for, at indehaveren af en brugsret kan anvende softwaren i overensstemmelse med dens formål, herunder for at rette fejl.

Ophavsmanden kan imidlertid ved aftale forbeholde sig retten til at rette fejl og fastlægge de særlige fremgangsmåder, som de i artikel L. 122-6, stk. 1 og 2, fastsatte handlinger, der er nødvendige for, at indehaveren af en brugsret kan anvende softwaren i overensstemmelse med dens formål, er undergivet.

[…]«

16 Samme lovs artikel L. 335-3, andet afsnit, har følgende ordlyd:

»Tilsidesættelse af en af de i artikel L. 122-6 fastsatte ophavsrettigheder udgør ligeledes en ophavsretlig krænkelse.«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

17 Ved aftale af 25. august 2010, som ændret ved tillæg af 1. april 2012, gav IT Development Free Mobile, som er en telefonoperatør, der tilbyder taletidspakker til mobiltelefoner på det franske marked, en licens og en vedligeholdelsesaftale til en softwarepakke kaldet ClickOnSite, der er et centraliseret projektstyringsprogram, som skal give Free Mobile mulighed for, at dets ansatte og dets eksterne tekniske leverandører kan organisere og i realtid følge udviklingen inden for aktiveringen af alle selskabets mobiltelefonantenner.

18 Ved processkrift af 18. juni 2015 anlagde IT Development sag mod Free Mobile ved tribunal de grande instance de Paris (retten i første instans i Paris, Frankrig) med påstand om ophavsrettighedskrænkelse af computerprogrammet ClickOnSite og om erstatning for lidt skade. IT Development foreholdt Free Mobile, at dette selskab havde ændret denne software, bl.a. ved at oprette nye formler. Ud over den ifølge IT Development væsentlige karakter af disse ændringer har dette selskab bl.a. med henblik på at godtgøre, at Free Mobile ikke havde ret til at foretage sådanne ændringer, påberåbt de bestemmelser, der er anført i licensaftalens artikel 6 med overskriften »licensens omfang«, ifølge hvilke kunden i det væsentlige udtrykkeligt afstår fra direkte eller indirekte at reproducere softwarepakken, at dekompilere og/eller foretage reverse engineering af denne, eller direkte eller indirekte at ændre, rette, tilpasse denne software eller oprette nye, afledte eller tilknyttede dele til den.

19 Free Mobile har nedlagt modkrav med påstand om proceduremisbrug og har gjort gældende, at IT Developments påstande skal afvises fra realitetsbehandling og er ugrundede.

20 Ved dom af 6. januar 2017 afviste tribunal de grande instance de Paris (retten i første instans i Paris) de påstande, IT Development havde nedlagt på grundlag af Free Mobiles ansvar uden for kontrakt, fra realitetsbehandling, forkastede Free Mobiles påstand om erstatning for proceduremisbrug og pålagde IT Development at betale sagsomkostningerne. Denne retsinstans fastslog, at der fandtes to særskilte ansvarsordninger på området for intellektuel ejendomsret, hvoraf den ene vedrørte ansvar uden for kontrakt i tilfælde af en krænkelse af de lovbestemte rettigheder til at udnytte softwaren, som tilkommer dens ophavsmand, og hvoraf den anden vedrørte ansvar inden for kontrakt i tilfælde af en krænkelse af en kontraktligt fastsat ophavsret, og at Free Mobile i den foreliggende sag tydeligvis blev foreholdt en tilsidesættelse af kontraktlige forpligtelser, der henhører under et søgsmål om ansvar inden for kontrakt og ikke en immaterialretlig krænkelse af software uden for kontrakt.

21 IT Development har iværksat appel af nævnte dom ved cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) og har anmodet denne retsinstans om at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål, ophæve dommen i første instans og fastslå, at det søgsmål om krænkelse af immaterielle rettigheder, IT Development havde anlagt, skulle antages til realitetsbehandling. Dette selskab har endvidere nedlagt påstand om, at det fastslås, at de ændringer af softwaren, som Free Mobile har foretaget, udgør krænkelser af immaterielle rettigheder, og at Free Mobile pålægges at betale IT Development et beløb på 1 440 000 EUR som erstatning for den lidte skade, og subsidiært at Free Mobile på grundlag af ansvar inden for kontrakt pålægges at betale IT Development et beløb på 840 000 EUR som erstatning for denne skade. IT Development har endvidere nedlagt påstand om, at det under alle omstændigheder under sanktion af tvangsbøder forbydes Free Mobile og dennes underleverandør, Coraso, at anvende denne software og at udtrække og genanvende data fra den.

22 Free Mobile har nedlagt påstand for cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris) om, at bestemmelserne i dommen i første instans stadfæstes, at IT Development pålægges at betale Free Mobile et beløb på 50 000 EUR som skadeserstatning for proceduremisbrug, og at IT Developments påstande i deres helhed afvises fra realitetsbehandling, og at det fastslås, at de under alle omstændigheder er ugrundede.

23 Den forelæggende ret har anført, at det civilretlige ansvar i fransk ret er støttet på princippet om ikke-kumulering, hvilket dels indebærer, at en person ikke kan ifalde ansvar uden for kontrakt og ansvar inden for kontrakt over for tredjemand på grundlag af de samme faktiske omstændigheder, dels, at ansvaret inden for kontrakt træder i stedet for ansvaret uden for kontrakt, når parterne er bundet af en gyldig aftale, og når den af en af parterne lidte skade er en følge af manglende eller urigtig opfyldelse af en af de kontraktlige forpligtelser. Den forelæggende ret har i øvrigt anført, at contrefaçon (krænkelse af immaterielle rettigheder) – som oprindeligt er et strafbart forhold – i fransk ret henhører under ansvar uden for kontrakt, men at der i denne retsorden ikke findes nogen bestemmelse, som fastsætter, at der ikke kan foreligge en krænkelse af immaterielle rettigheder, når parterne er bundet af en aftale. Som eksempel i denne henseende kan et søgsmål om contrefaçon anlægges på området for patenter og varemærker i forhold til den licenshaver, der har overtrådt aftalens grænser.

24 Den forelæggende ret har imidlertid bemærket, at artikel 2 i direktiv 2004/48, som afgrænser dette direktivs anvendelsesområde, generelt bestemmer, at de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, som fastsættes ved direktivet, finder anvendelse på enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, uden at der sondres mellem, om denne krænkelse skyldes den manglende opfyldelse af en kontrakt eller ej.

25 Under disse omstændigheder har cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris) besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Udgør den omstændighed, at en softwarelicenshaver ikke overholder vilkårene i en softwarelicensaftale (ved udløbet af en prøveperiode, overskridelse af antallet af autoriserede brugere eller af en anden måleenhed, såsom de processorer, der kan anvendes til at gennemføre softwareordrer, eller ved ændring af softwarens kildekode, når denne rettighed ifølge licensen er forbeholdt den oprindelige indehaver):

– en [immaterialretlig] krænkelse (som omhandlet i direktiv 2004/48 […]), som indehaveren af ophavsrettigheder til softwaren, der er sikret i henhold til artikel 4 i direktiv [2009/24] […] om retlig beskyttelse af EDB-programmer, har lidt

– eller kan den henhøre under en anden retlig ordning, som f.eks. den almindelige retlige ordning om ansvar inden for kontrakt?«

Det præjudicielle spørgsmål

26 Det bemærkes indledningsvis, at det følger af fast retspraksis, at det tilkommer Domstolen inden for rammerne af den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra dette synspunkt påhviler det Domstolen i givet fald at omformulere de spørgsmål, som den forelægges (dom af 28.6.2018, Crespo Rey, C-2/17, EU:C:2018:511, præmis 40, og af 26.9.2019, UTEP 2006., C-600/18, EU:C:2019:784, præmis 17 og den deri nævnte retspraksis).

27 I den foreliggende sag fremgår det af de sagsakter, som Domstolen råder over, at problemstillingen i hovedsagen vedrører anvendelsen af princippet om ikke-kumulering, som medfører, at ansvar uden for kontrakt skal forkastes, når et søgsmål som det i hovedsagen foreliggende bygger på en angivelig misligholdelse af kontraktretlige forpligtelser og ikke på krænkelse af immaterielle rettigheder uden for kontrakt.

28 Som den forelæggende ret har anført, indebærer dette princip i den franske retsorden dels, at en person ikke kan ifalde ansvar uden for kontrakt og ansvar inden for kontrakt over for tredjemand på grundlag af de samme faktiske omstændigheder, dels, at ansvaret inden for kontrakt træder i stedet for ansvaret uden for kontrakt, når parterne er bundet af en gyldig aftale, og når den af en af parterne lidte skade er en følge af manglende eller urigtig opfyldelse af en af de kontraktlige forpligtelser.

29 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at contrefaçon (krænkelse af immaterielle rettigheder) i fransk ret er en strafbar handling, som normalt er knyttet til ansvar uden for kontrakt og ikke til en manglende opfyldelse af en aftale. Den franske regering har endvidere i sine skriftlige bemærkninger anført, at begrebet »contrefaçon« i fransk ret udgør oversættelsen af udtrykket »krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder« som omhandlet i direktiv 2004/48, således at de franske retsregler om søgsmål for contrefaçon (krænkelse af immaterielle rettigheder) udgør gennemførelsen af dette direktiv.

30 På denne baggrund må det antages, at den forelæggende ret med det forelagte spørgsmål nærmere bestemt søger oplyst, om direktiv 2004/48 og 2009/24 skal fortolkes således, at en misligholdelse af en aftalebestemmelse i en licensaftale for et EDB-program, som vedrører ophavsrettighedshaveren til dette programs intellektuelle ejendomsrettigheder, er omfattet af begrebet »krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder« som omhandlet i direktiv 2004/48, og at denne rettighedshaver derfor skal kunne drage fordel af de garantier, der er fastsat ved dette direktiv, uafhængigt af, hvilken ansvarsordning der finder anvendelse i henhold til national ret.

31 Det bemærkes, at den forelæggende ret i det præjudicielle spørgsmål har opregnet flere mulige former for misligholdelse af en softwarelicensaftale, nemlig hvor licenstageren ikke respekterer udløbet af en prøveperiode, hvor det tilladte antal brugere eller en anden måleenhed, såsom de processorer, der kan anvendes for at udføre programmets instruktioner, overskrides, eller hvor softwarens kildekode ændres, når denne rettighed ifølge licensen er forbeholdt den oprindelige rettighedshaver. I hovedsagen er det alene det sidste af disse tilfælde, der er relevant, således at der i den foreliggende sag kun skal henvises til dette.

32 For så vidt angår direktiv 2009/24, som fastsætter de materielle rettigheder for ophavsmænd til EDB-programmer, bemærkes det, at medlemsstaterne i henhold til dette direktivs artikel 1 er forpligtede til at give EDB-programmer ophavsretlig beskyttelse som litterære værker. I henhold til dette direktivs artikel 4 omfatter de enerettigheder for rettighedshaveren til disse programmer, som medlemsstaterne skal beskytte, med forbehold af visse undtagelser, som er fastsat i direktivet, bl.a. retten til at foretage eller tillade oversættelse, bearbejdelse, arrangement og enhver anden omformet gengivelse af et EDB-program. Forbuddet mod at ændre kildekoden til et EDB-program er således en del af ophavsrettighederne til et EDB-program, som direktiv 2009/24 foreskriver skal beskyttes. Det skal tilføjes, at i henhold til nævnte direktivs artikel 3 skal en sådan beskyttelse indrømmes alle fysiske og juridiske personer, der er beskyttelsesberettigede i henhold til den nationale ophavsretslovgivning, der finder anvendelse på disse værker.

33 Det følger deraf, at direktiv 2009/24 ikke gør beskyttelsen af rettighedshaverens ophavsrettigheder afhængig af, om den angivelige krænkelse af disse rettigheder er omfattet af en licensaftale eller ej.

34 Det bemærkes i denne henseende, at det i 15. betragtning til dette direktiv blot anføres, at bearbejdelse eller omarbejdelse af formen af den kode, hvori en kopi af et EDB-program er gjort tilgængelig, udgør en krænkelse af ophavsmandens enerettigheder, uden nogen præcisering af, om grundlaget for denne krænkelse er aftalemæssigt eller andet.

35 For så vidt angår direktiv 2004/48 bestemmer det, som det fremgår af 10. og 15 betragtning til dette direktiv samt af direktivets artikel 1, at der skal fastsættes de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre håndhævelsen af de intellektuelle ejendomsrettigheder, hvilket omfatter de rettigheder, der omhandles i direktiv 2009/24.

36 I henhold til artikel 2, stk. 1, i direktiv 2004/48 finder dette direktiv anvendelse på »enhver krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder«. Det fremgår af denne bestemmelses ordlyd, og navnlig af adjektivet »enhver«, at dette direktiv skal fortolkes således, at det ligeledes omfatter de overtrædelser, som følger af en misligholdelse af et kontraktvilkår vedrørende den kommercielle udnyttelse af en intellektuel ejendomsret, herunder ophavsretten til et EDB-program.

37 Denne konstatering bekræftes af såvel formålet med direktiv 2004/48 som den sammenhæng, direktivets artikel 2, stk. 1, indgår i, som der i henhold til Domstolens faste praksis skal tages hensyn til ved fortolkningen af denne bestemmelse (jf. i denne retning dom af 26.5.2016, Envirotec Denmark, C-550/14, EU:C:2016:354, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

38 For så vidt indledningsvis angår formålet med direktiv 2004/48 fremgår det af henholdsvis 10. og 13. betragtning til dette direktiv, at dette formål er indbyrdes at tilnærme lovgivningerne med henblik på at sikre et højt, ækvivalent og ensartet beskyttelsesniveau af intellektuelle ejendomsrettigheder i det indre marked, og at anvendelsesområdet for dette direktiv skal fastlægges så bredt som muligt for at dække alle de intellektuelle ejendomsrettigheder, der er omfattet af EU-bestemmelserne på dette område eller af de berørte medlemsstaters lovgivning.

39 Derudover har Domstolen fastslået, at formålet med direktiv 2004/48 består i, at medlemsstaterne, navnlig i informationssamfundet, sikrer den effektive beskyttelse af intellektuelle ejendomsrettigheder (jf. i denne retning dom af 12.7.2011, L'Oréal m.fl., C-324/09, EU:C:2011:474, præmis 131).

40 Det fremgår ligeledes af domstolens praksis, at bestemmelserne i dette direktiv tilsigter at regulere de aspekter af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der vedrører dels håndhævelsen af disse rettigheder, dels krænkelserne af disse ved at forpligte til etablering af effektive retsmidler, der kan forhindre, standse eller afhjælpe enhver krænkelse af en eksisterende intellektuel ejendomsret (jf. i denne retning dom af 10.4.2014, ACI Adam m.fl., C-435/12, EU:C:2014:254, præmis 61 og den deri nævnte retspraksis).

41 Hvad endvidere angår den sammenhæng, som artikel 2, stk. 1, i direktiv 2004/48 indgår i, bestemmer dette direktiv i artikel 4, at enhver indehaver af intellektuelle ejendomsrettigheder kan anmode om anvendelse af de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, det omhandler, i overensstemmelse med bestemmelserne i den anvendelige lovgivning. Muligheden for at indgive en sådan anmodning er ikke underlagt nogen betingelse for så vidt angår grundlaget for denne krænkelse af rettigheder, hvad enten det er kontraktretligt eller ej.

42 Det skal, henset til det foregående, fastslås, at en misligholdelse af en aftalebestemmelse i en licensaftale for et EDB-program, som vedrører ophavsrettighedshaveren til dette programs intellektuelle ejendomsrettigheder, er omfattet af begrebet »krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder« som omhandlet i direktiv 2004/48, og at denne rettighedshaver derfor skal kunne drage fordel af de garantier, der er fastsat ved dette direktiv.

43 Selv om direktiv 2004/48 tilsigter at fastsætte foranstaltninger, procedurer og retsmidler for indehaverne af intellektuelle ejendomsrettigheder, hvilket omfatter de ophavsrettigheder til EDB-programmer, som er fastsat ved direktiv 2009/24, fastsætter dette førstnævnte direktiv ikke den nøjagtige fremgangsmåde ved anvendelsen af disse garantier, og det foreskriver ikke anvendelse af en bestemt ansvarsordning i tilfælde af en krænkelse af disse rettigheder.

44 Det følger heraf, at det står den nationale lovgiver frit at fastsætte den konkrete fremgangsmåde til beskyttelse af disse rettigheder og bl.a. at definere karakteren af den type søgsmål, kontraktretligt eller vedrørende ansvar uden for kontrakt, som står til rådighed for rettighedshaveren i tilfælde af en krænkelse af dennes intellektuelle ejendomsrettigheder i forhold til en licenstager til et EDB-program. Det er imidlertid bydende nødvendigt, at kravene i henhold til direktiv 2004/48 under alle omstændigheder overholdes.

45 I denne sidstnævnte henseende fremgår det navnlig af dette direktivs artikel 3, at de foranstaltninger, procedurer og retsmidler, der er nødvendige for at sikre overholdelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder, skal være fair og rimelige, at de ikke må være unødigt komplicerede eller udgiftskrævende, og at de ikke må indebære urimelige frister eller medføre ugrundede forsinkelser. De skal ligeledes være effektive, stå i et rimeligt forhold til krænkelsen og have afskrækkende virkning, og de skal anvendes på en sådan måde, at der ikke opstår hindringer for lovlig samhandel, og at der ydes garanti mod misbrug af dem.

46 Det fremgår af foregående betragtninger, at fastlæggelsen af den anvendelige ansvarsordning i tilfælde af en licenstagers krænkelse af ophavsretten til et EDB-program er omfattet af medlemsstaternes kompetence. Anvendelsen af en bestemt ansvarsordning må imidlertid under ingen omstændigheder udgøre en hindring for den effektive beskyttelse af de intellektuelle ejendomsrettigheder, der tilhører ophavsrettighedshaveren til dette program, således som fastsat ved direktiv 2004/48 og 2009/24.

47 I den foreliggende sag har den forelæggende ret anført, at der ikke i national ret vedrørende krænkelser af immaterielle rettigheder findes nogen bestemmelse, der udtrykkeligt foreskriver, at denne lovgivning kun finder anvendelse, når parterne ikke er bundet af en aftale. Den har ligeledes anført, at contrefaçon (krænkelse af immaterielle rettigheder) i begrebets bredeste forstand defineres som en krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder, herunder en tilsidesættelse af ophavsretten til et EDB-program.

48 Det følger i denne henseende af Domstolens faste praksis, at den nationale retsinstans i henhold til princippet om overensstemmende fortolkning af national ret har pligt til i videst muligt omfang at fortolke national ret i overensstemmelse med EU-retten og således til inden for rammerne af sin kompetence at sikre sig EU-rettens fulde virkning, når den afgør den tvist, der er indbragt for den. Dette princip kræver, at den nationale domstol tager den nationale lovgivning i dens helhed i betragtning for at vurdere, i hvilket omfang denne lovgivning kan anvendes, således at den ikke fører til et resultat, der er i strid med EU-retten (jf. i denne retning dom af 19.12.2013, Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, præmis 75 og 76, og af 24.6.2019, Popławski, C-573/17, EU:C:2019:530, præmis 55). Det fremgår, henset til de elementer, der nævnes i den foregående præmis, og med forbehold for den forelæggende rets efterprøvelse heraf, at en fortolkning, der er i overensstemmelse med kravene i direktiv 2004/48 og 2009/24, er mulig i den foreliggende sag.

49 På denne baggrund skal det forelagte spørgsmål besvares med, at direktiv 2004/48 og 2009/24 skal fortolkes således, at en misligholdelse af en aftalebestemmelse i en licensaftale for et EDB-program, som vedrører ophavsrettighedshaveren til dette programs intellektuelle ejendomsrettigheder, er omfattet af begrebet »krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder« som omhandlet i direktiv 2004/48, og at denne rettighedshaver derfor skal kunne drage fordel af de garantier, der er fastsat ved dette direktiv, uafhængigt af, hvilken ansvarsordning der finder anvendelse i henhold til national ret.

Sagsomkostninger

50 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra de nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Femte Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48/EF af 29. april 2004 om håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/24/EF af 23. april 2009 om retlig beskyttelse af EDB-programmer skal fortolkes således, at en misligholdelse af en aftalebestemmelse i en licensaftale for et EDB-program, som vedrører ophavsrettighedshaveren til dette programs intellektuelle ejendomsrettigheder, er omfattet af begrebet »krænkelse af intellektuelle ejendomsrettigheder« som omhandlet i direktiv 2004/48, og at denne rettighedshaver derfor skal kunne drage fordel af de garantier, der er fastsat ved dette direktiv, uafhængigt af, hvilken ansvarsordning der finder anvendelse i henhold til national ret.

Underskrifter